

2. Про прокуратуру // Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

Ключові слова: прокурор, підтримання публічного обвинувачення, правозахисна роль, функції прокуратури.

Ключевые слова: прокурор, поддержание публичного обвинения, правозащитная роль, функции прокуратуры.

Key words: prosecutor, support of public prosecution, human rights role, functions of the prosecutor's office.

КУБАЄНКО АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент*

КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Пошук вирішення проблеми вдосконалення оцінки ефективності правоохоронної діяльності викликаний не тільки прагненням знайти теоретичне вирішення цього складного питання, а й необхідністю вирішити проблеми, пов'язані з оцінкою повноти реалізації завдань, що стоять перед правоохоронними органами з метою прийняття оптимальних управлінських рішень щодо вдосконалення організації їх діяльності та структури.

Останнім часом в Україні відбувається постійне реформування правоохоронних органів, проте майже всі реформи в основному зводилися до організаційно-структурних перетворень, які на думку їх ініціаторів повинні були позитивно позначитися на результатах діяльності правоохоронних органів та підвищенні їх ефективності. Однією з основних, на наш погляд, причин відсутності відчутних результатів в цій сфері є функціональний, відомчий підхід до оцінки діяльності правоохоронних органів, заснований, перш за все, на внутрішньовідомчих показниках правоохоронних структур, виходячи з поставлених перед ними завдань і виконуваних функцій без належного взаємозв'язку з соціальними, правовими та іншими процесами в суспільстві та державі. І хоча реформа правоохоронних органів позначила орієнтир на значимість соціальної ефективності, реально в їх побудові та прийнятті управлінських рішень використовуються в основному внутрішньовідомчі кількісні показники.

В літературних джерелах з поняттям «ефективність» науковці пов'язують категорії «оптимальність» і «результативність». Під ефективною розуміється ступінь готовності (пристосованості) системи в цілому та окремих її елементів до вирішення поставлених перед нею завдань. Оптимальність – це технологія управління, тобто досягнення максимального ефекту при найменших витратах ресурсів, зусиль

і часу, а результативність – це зовнішній прояв (у навколишньому середовищі) діяльності системи, показник ефективності управління, що підкреслює її результат [1, с. 208].

Критерії ефективності дозволяють визначити рівень та якість управління з позиції досягнення мети, вони є певною константою. Критерій – це ознака, на підставі якої оцінюється факт, визначення, класифікація [2, с. 91].

Аналіз положень наукової доктрини свідчить про існування різних підходів до розуміння видів критеріїв оцінювання результатів діяльності правоохоронних органів, при цьому зосереджується увага на актуальності переходу від кількісних до якісних критеріїв оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів.

На думку Н.С. Андрійченко, має бути баланс між критеріями оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів, оскільки виключно кількісні чи якісні показники не дають можливості об'єктивно оцінювати результати діяльності зазначених суб'єктів, ускладнюють перехід до нової системи оцінювання діяльності правоохоронних органів. Крім того, науковиця пропонує здійснювати оцінку діяльності правоохоронних органів виходячи не з кількості зареєстрованих злочинів, а з частки латентної злочинності з обов'язковим урахуванням таких критеріїв як професіоналізм, економічність, взаємодія з іншими суб'єктами та довіра громадян [3, с. 53].

Заслужовують на увагу пропозиції О.А. Лупола про те, що при визначенні ефективності діяльності правоохоронних органів пріоритетне значення мають насамперед показники об'єктивної статистики щодо злочинних проявів, надійності та компетентності персоналу, оптимального використання наданих ресурсів, а також результати опитування населення з проблемних питань діяльності поліції. Саме за таких характеристик можна буде говорити про розробку якісних планів та складання об'єктивних звітів роботи поліції, а звідси – надання правоохоронних послуг, спрямованих на забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, протидії злочинності тощо. Крім того, вчений зауважує на необхідності нормативного передбачення окреслених показників роботи поліції та критеріїв її оцінки, а також заходів адміністративно-правового забезпечення, адже за специфічних умов професійної діяльності суб'єктів правозастосування протидія з боку зацікавлених осіб нерідко здатна викликати несприятливі наслідки [4, с. 82].

На нашу думку, доцільним у визначенні ефективності діяльності правоохоронних органів є окреслення критеріїв, що формуються шляхом сукупності різноманітних джерел і суб'єктів. У зв'язку з цим, оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів може проводитися на підставі інформації, отриманої в результаті дослідження наступних сфер:

- кримінальна статистика (кількість кримінальних правопорушень на душу населення, кількість осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі, кількість розкритих кримінальних правопорушень і т. п.);

- результати опитувань громадської думки (результати досліджень задоволеності громадян роботою правоохоронних органів, результати опитувань потерпілих, опитування представників інших державних органів, які на локальному рівні взаємодіють з правоохоронними органами);

- результати контролю наглядових органів;
- результати громадського контролю;
- звіти Уповноваженого з прав людини;
- статистика звернень в правоохоронні органи та результати розгляду заяв та повідомлень;

- рівень корупції в правоохоронних органах;
- встановлення кількості працівників правоохоронних органів та їх співвідношення з чисельністю населення;

- встановлення кількості приватних охоронних структур та їх співвідношення з чисельністю правоохоронних органів;

- система заміщення посад в правоохоронних органах: шляхом призначення або виборності;

- система фінансування – співвідношення витрат на правоохоронний орган з розмірами відшкодованої за допомогою правоохоронного органу матеріальної шкоди;

- економічний фактор – максимальне зниження злочинності при заданому бюджеті витрат на захист правопорядку, тобто витрачання ресурсів, в першу чергу, на запобігання правопорушенням, а не на розшук і затримання правопорушників.

Таким чином, вважаємо, що різноманітність критеріїв оцінки дозволить сформулювати повне уявлення про ефективність роботи правоохоронних органів за умови участі в даному процесі всіх зацікавлених сторін. Більш того, критерії, розглянуті вище, можуть бути враховані при розробці індикаторів оцінки ефективності правоохоронних органів в цілому, зрозуміло, з урахуванням особливостей кожного правоохоронного органу окремо. Отже, такий підхід може змінити не тільки систему оцінювання діяльності правоохоронних органів, а й вплинути на підвищення ролі інститутів громадянського суспільства.

Список використаної літератури:

1. Демченко А.О. Про сутність понять «ефективність» та «результативність» в економіці. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 3. С. 207-210.
2. Тяптин В.Д. О взаимосвязи «внутренней» и «внешней» оценок эффективности деятельности правоохранительных органов. *Вестник ВЭГУ*. 2018. № 2 (94). С. 89-98.
3. Андрійченко Н. С. До питання класифікації критеріїв оцінювання ефективності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку держави. *Правові горизонти*. 2019. № 14 (27). С. 49-54.
4. Лупало О. А. Оцінка ефективності діяльності Національної поліції України: адміністративно-правові аспекти. *Правове регулювання економіки*. 2019. № 18. С. 73-85.

Ключові слова: критерій, оцінювання, ефективність, правоохоронні органи.
Ключевые слова: критерий, оценка, эффективность, правоохранительные органы.
Key words: criterion, evaluation, efficiency, law enforcement authorities.

ХРАПЕНКО ОЛЕНА ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

Перетворення в Україні здійснюються кожного дня. Законодавець пропонує до розгляду і прийняття все нові і нові нормативні акти. Розроблюються стратегії і концепції реформування судових, правоохоронних і правозахисних органів. Стратегія розвитку органів правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки – це 20-сторінковий документ, який має загальні формулювання, що можна досить широко трактувати (далі – Стратегія) [2].

З метою запровадження системного підходу щодо удосконалення інституту адвокатури в Україні Стратегія у пункті 4.5. передбачає:

1. посилення гарантій адвокатської діяльності, її видів і професійних прав адвокатів, удосконалення самоврядності адвокатури. Гарантії адвокатської діяльності захищаються державою, саме тому логічним є спрямувати роботу над їх дотриманням;

2. розширення можливостей доступу до державних реєстрів та баз даних при здійсненні адвокатської діяльності. Проект «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування», який знайшов підтримку у Верховній Раді України, визначив, що ІТСДР покликана збирати, зберігати, шукати, обробляти та здійснювати передачу матеріалів та інформації в кримінальному провадженні [1]. Безпосереднім користувачем цієї системи буде також захисник (адвокат, за його згоди) та інші учасники кримінального провадження. Данна система суттєво полегшить здійснення певних видів адвокатської діяльності;

3. конкретизація підстав, процедур притягнення до дисциплінарної відповідальності та механізмів оскарження рішень про притягнення до такої відповідальності. Питання «конкретизації підстав» вже тривалий час є приводом для дискусії практиків, оскільки розмитті межі підстав є приводом для зловживання осіб, які звертаються з метою поскаржитись на адвоката;

4. запровадження інституту спрощеного дисциплінарного провадження. Створення такого інституту полегшить процедуру дисциплінарного провадження;